

Суспільно-політичне життя в 60–80-х рр. XIX ст.

- Друга половина XIX століття — період формування національної модерної ідентичності багатьох європейських народів.
- 1867 р. — Австрійська імперія перетворилася в дуалістичну Австро-Угорщину. Закарпаття увійшло до угорської частини імперії. Східна Галичина і Північна Буковина — до австрійської.
- Основні течії українського руху в Австро-Угорщині: москвофільство (русофільство) та народовство (українофільство).

Москвофіли:

- орієнтувалися на підтримку російського уряду та російськомовну культуру;
- пропагували «язичіє» — суміш церковнослов'янської, російської, польської та української мов;
- з кінця 1860-х рр. популяризували ідею про існування єдиного «русского» народу від Карпат до Камчатки;
- у 1860–1870-х рр. домінували в суспільному житті західноукраїнських земель.

Народовці (українофіли):

- вірили, що габсбурзькі русини є частиною української нації;
- пропагували єдність усіх українських земель і розвиток єдиної української літературної мови;
- видавали твори українських письменників, шкільні підручники, влаштовували театральні вистави й щорічні Шевченківські вечори;
- створювали установи, що мали конкурувати з москвофільськими;
- завдяки співпраці галицьких народовців та київських громадівців Східна Галичина перетворилася на «український П'ємонт».

Найвідоміші досягнення народовців:

1868 р. — заснування культурно-освітнього товариства «Просвіта».

1873 р. — заснування у співпраці з київськими громадівцями Літературного товариства імені Тараса Шевченка. У 1892 р. ЛТШ було перетворено в Наукове товариство імені Тараса Шевченка, яке стало рушійною силою розвитку української науки в наступні кілька десятиліть.

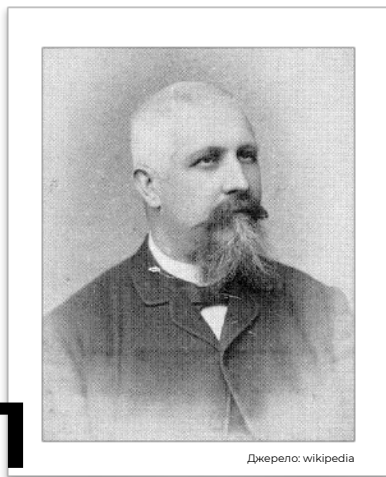

Завдання 1

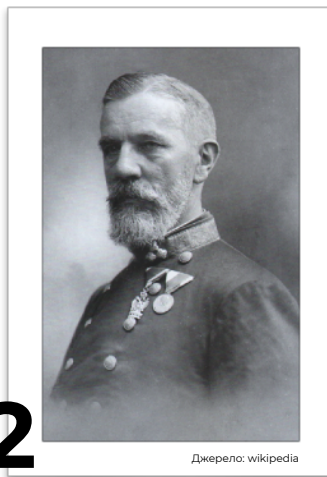
Прочитайте уривок зі статті Ю. Ґерича про статут Наукового товариства імені Тараса Шевченка від 1892 р. і дайте відповіді на питання:

«Наукове товариство ім. Шевченка має: плекати та розвивати науки на українській мові, розвивати штуку, збирати й зберігати всякі пам'ятки, старовину й наукові предмети України-Руси; для цього мають служити наукові досліди з української й слов'янської філології та історії українсько-руського письменства й штуки, історії й археології України, досліди з наук філософічних, політичних, економічних, правничих, математичних, природничих і географічних та лікарських; Товариство має влаштовувати відчити, дискусії й наукові розмови, відбувати з'їзди учених, літераторів й артистів, видавати наукові «Записки» та інші наукові праці, збирати матеріяли до бібліотеки й музею, уділювати премії й підмоги ученим, письменникам, артистам, і вкінці, удержувати друкарню й книгарню».

1. Яку функцію фактично виконувало НТШ?
2. Якими галузями воно займалося?

1
Юліан Романчук
(1842–1932)

2
Олександр Барвінський
(1847–1926)

3
Юрій Федькович
(1834–1888)

1. Галицький політик, лідер народовців. Член-засновник і голова «Просвіти» (1896–1906). Ініціатор і видавець першої газети для селян «Батьківщина» (1879–1896).

2. Галицький політик, лідер народовців. Співзасновник часопису «Правда» та газети «Діло». З 1886 р. видавав «Руську історичну бібліотеку». Очільник НТШ в 1892–1897 рр.

3. Письменник і фольклорист з Буковини. Автор першого «Букваря» для українських шкіл. У 1872–73 рр. — редактор видавництва «Просвіти», а в 1885–88 рр. — редактор першої на Буковині української газети «Буковина». На його честь названо Чернівецький університет.

Рекомендовані джерела

1. Грицак Я. Нарис історії України: Формування модерної української нації XIX–XX ст.
URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hrytsak_Yaroslav/Narys_istorii_Ukrainy/